

Plog AS
Org.nr. 998 208 688
Marknesringen 2
4052 RØYNEBERG

Sola 29.08.2016

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Hørings svar – Forslag til endring i utlendingsloven – Midlertidig arbeidstillatelse til asylsøkere

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt på høring forslag til endring i utlendingsloven § 94 og forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286.

Denne høringsuttalelsen gis fordi mye tyder på at det menneskerettslige og grunnlovsmessige ikke ble gitt tilstrekkelig oppmerksomhet i forarbeidet til utlendingsloven (NOU 2004:20). Dagens praksis opererer i gråsonen av disse overordnede lovene, noe som neppe var Stortingets intensjon med utlendingsloven.

En følge av dette er at nettbutikken PBOK.no ved undertegnende daglig leder i mer enn ett år og i full åpenhet har blitt driftet av ikke-returnerbare asylsøkere uten oppholdstillatelse, uten arbeidstillatelse og uten skattekort. I tillegg er det etablert et bemanningsforetak med utleie av slik arbeidskraft til kunder på ulike steder i landet. Vi er nå i en oppbemanningsfase. Vernet gitt av grunnlovens § 110 og menneskerettslover har vist seg tilstrekkelig til at påtalemyndigheten ikke oppretter straffesak.

Det kan virke som en mangel ved høringsforslaget at ikke disse forhold omtales. Departementet er godt kjent med saken. Hvorfor den anses irrelevant for lovgiver, er ukjent.

«Lediggang er roten til alt ondt»

Hieronymus (347-420): *«arbeid og gjør noe, slik at djevelen alltid finner deg opptatt»*

Retten til arbeid har godt juridisk vern. [Kronikken i Dagbladet 25. april 2016](#) belyser dette. Det er derfor viktig at dagens strenge praksis mykes opp så snart som mulig. Derfor er den foreslåtte lovendringen etterlengtet. Departementets vurdering av behovet for lovendringen er overbevisende.

- Viktig for asylsøkeres mentale helse
- Viktig for integrering
- Økt aktivisering
- Økt motivasjon for å lære seg norsk
- Økt motivasjon til å bidra for øvrig i samfunnet
- Redusere svart arbeid
- Samfunnsøkonomisk lønnsomt

Behovet for liberalisering understøttes også av vitenskapelig forskning, se [Asylsøkeres rett til å ta arbeid](#).

Det er derfor lett å bifalle forslaget om å innføre unntak til kravet om gjennomført asylintervju. Det er vanskelig å se hvorfor ikke argumentene ovenfor er gode nok til i sin helhet å fjerne kravet, ikke bare gi unntak.

En eventuell tvangsretur vil sannsynligvis også være lettere hvis ikke bare bosted, men også arbeidssted er kjent. Dersom asylsøker skulle være godt integrert og ha lært seg norsk språk, norsk kultur og norske verdier, vil det kunne være en ressurs for vedkommende, også ved en slik retur til hjemlandet.

«Det er ikke tvil om søkerens identitet»

Departementet foreslår at dette vilkåret står uendret. Argumentasjonen er at «Vilkåret antas å kunne stimulere asylsøkere til å bidra til avklaring av egen identitet». Denne antakelsen strider med forskningsresultater, se [Asylsøkeres rett til å ta arbeid](#), kapittel 9 «Oppsummering og anbefalinger». Departementet burde derfor begrunne antakelsen. Uten slik begrunnelse kan det virke som at de følgende faktorer burde tilsi at vilkåret fjernes:

- Viktig for asylsøkeres mentale helse
- Viktig for integrering
- Økt aktivisering
- Økt motivasjon for å lære seg norsk
- Økt motivasjon til å bidra for øvrig i samfunnet
- Redusere svart arbeid
- Samfunnsøkonomisk lønnsomt

I tillegg vil kompleksiteten ved en slik identitetsvurdering være krevende administrativt, ref. høringsuttalelsen fra Nasjonalt ID-senter.

Den sterke koblingen mellom uavklart identitet og mulig samfunnsrisiko synes tilsvarende å være udokumentert i departementets vurdering. Dessuten unnlater departementet å omtale at det å ivareta asylsøkernes mentale helse ved å la dem arbeide også kan være et godt tiltak for å øke samfunnstryggheten. Når samfunnsrisikoen kobles tettere mot en formell identitetsavklaring enn mot asylsøkernes mentale helse, bør det begrunnes.

En enklere formulering av vilkåret i retning «*asylsøkers beskrivelse av egen identitet fremstår ikke usannsynlig*» bør på denne bakgrunn være tilstrekkelig til at arbeidstillatelse skal kunne gis.

«Attraktivt land for asylsøkere»

Igjen strider departementets uttalelser med de forskningsbaserte funn, se igjen [Asylsøkeres rett til å ta arbeid](#), kapittel 9, «Oppsummering og anbefalinger».

Videre er det lite som tilsier at variasjoner i asylsøkertilstrømmingen påvirkes av innstrammingen i dokumentasjonskravet. Det er to faktorer kan nevnes i den forbindelse. For det første kjenner ikke asylsøkere som vurderer Norge som asylland til tiltaket. For det andre er innstrammingen ansett som en uvesentlig "avskrekkingsfaktor" sammenlignet med andre "push"- og "pull"-faktorer. Verken asylsøkere eller deres nettverkskontakter i Norge vektlegger rett til arbeid i asylsøkerfasen som en viktig faktor i sine migrasjonsvurderinger. Asylsøkere er primært opptatt av muligheten til å oppnå trygghet og få opphold og av langsiktige integreringsmuligheter i mottakerlandet. Oppfatningen av disse forholdene overskygger kortsiktige begrensninger i rett til arbeid i asylsøkerfasen.

Manglende «allmenne hensyn» er også [Politiets begrunnelse](#) for å la de ikke-returnerbare asylsøkere arbeide.

«det er ikke aktuelt å bortvise eller fremme tilbaketakelsesbegjæring»

Retten til arbeid er uløselig knyttet til menneskets verdighet. Langvarig frarøvelse bryter derfor med forbudet mot nedverdiggende behandling av mennesker. Et slikt kriterium uten noen begrenset varighet vil ikke bar være i gråsonen av menneskerettigheter, men bryte dem. Derfor anbefaler vi at det innføres et minimumskrav om at arbeidstillatelse gis senest 9 måneder etter registrering av asylsøknaden. Det vil ikke bare kunne begrunnes ut fra departementets vurderinger om at det er:

- Viktig for asylsøkeres mentale helse
- Viktig for integrering
- Økt aktivisering
- Økt motivasjon for å lære seg norsk
- Økt motivasjon til å bidra for øvrig i samfunnet
- Redusere svart arbeid
- Samfunnsøkonomisk lønnsomt

Det vil også være i tråd med Grunnloven § 110 sitt påbud om aktiv handling for å legge forholdene til rette. Tidsvarigheten er valgt for å speile kravet gitt av EU's «reception directive» som har lagt seg på 9 måneder.

«Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeid eller næring»

Det grunnlovsforslaget som benyttet ordlyden «borger» ble forkastet av Stortinget i 1954 til fordel for ordlyden «ethvert arbeidsdyktig menneske». Forarbeidet er tydelig på at myndighetenes aktive innsats for å nå målet er noe mer enn en politisk programklæring. Videre fremgår det at det ikke er anledning til aktiv motarbeiding av grunnlovens påbud.

«de som velges til Stortinget eller får myndighet i staten blir forpliktet til å realisere Grunnlovens pålegg. Deri ligger en større realitet og et dypere alvor enn de mer generelle løfter politikerne avlegger i sine programmer. Det kan ikke vedtas lover eller treffes disposisjoner som åpenbart og bevisst hindrer eller vanskeliggjør realiseringen av Grunnlovens pålegg»

I tillegg til utfordringene som følger av språk, kultur, manglende formell anerkjennelse av utdanning/kompetanse, samt arbeidsgivers behov for langsiktighet, innebærer dagens praksis i tillegg åpenbare hindre. Det kan virke som hensikten ikke er å hjelpe asylsøkere til arbeid, men å hindre dem arbeid. Søknadsgebyret for i det hele tatt å få saken vurdert er så stort at det for de fleste asylsøkere er helt uoppnåelig.

For Plog AS

Arne Viste
Ansvarlig eier